

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 448/2017-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 4. júla 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Olosom, Karola Kašjaka 1, Rajecké Teplice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a namietaného porušenia ústavného princípu právnej istoty zaručeného v čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Žiline č. k. 11 Co 471/2014-75 z 23. februára 2015 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 Cdo 291/2015-98 z 28. februára 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 10. mája 2017 sa [REDACTED] (obchodné meno [REDACTED])

(ďalej len „sťažovateľ“), domáhal vydania nálezu, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie jeho v záhlaví označených základných práv rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 Co 471/2014-75 z 23. februára 2015 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 5 Cdo 291/2015-98 z 28. februára 2017.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou 8. februára 2013 domáhal od žalovanej Sociálnej poisťovni (ďalej len „žalovaná“) zaplatenia sumy 1 589,25 € s prisl. z titulu bezdôvodného obohatenia.

3. Tejto žalobe predchádzal stav vyvolaný žalovanou, ktorá výzvou z 9. apríla 2008 žiadala od sťažovateľa úhradu tejto sumy podľa § 238 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) tvrdiac, že pracovný úraz, ktorý sa stal jeho zamestnancovi [REDAKOVANÉ], bol spôsobený zavineným a protiprávnym konaním sťažovateľa. Na základe tejto výzvy sťažovateľ listom z 25. apríla 2008 uznal dobrovoľné splnenie povinnosti a v roku 2008 uhradil žalovanej v ôsmich splátkach sumu vo výške 1 589,25 € ako náhradu škody z dôvodu výplaty nemocenských dávok jeho zamestnancovi (poškodenému) pri liečbe pracovného úrazu.

4. Sťažovateľ svoj nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia odôvodnil poukazom na rozhodnutie krajského súdu sp. zn. 9 Co 154/2012 z 11. októbra 2012, v ktorom bolo podľa jeho názoru jednoznačne judikované, že nárok žalovanej na vyplatenie tejto sumy bol neopodstatnený. Až z tohto rozhodnutia sa sťažovateľ dozvedel, že nebolo jeho povinnosťou uhradiť žalovanej túto istinu. Na dôkladnejšie vykreslenie skutkového stavu sťažovateľ uviedol, že „p. [REDAKOVANÉ] bol ako zamestnanec poisťovňou v systéme sociálneho poistenia. [REDAKOVANÉ] ako i ja ako jeho zamestnávateľ sme žalobcovi platili poistné na sociálne poistenie, ktoré bolo príjmom žalobcu. Postup žalobcu pri vymáhaní „nároku“ tak plne popieral podstatu sociálneho poistenia a odo mňa úmyselne a aktívne vylákal plnenie bez právneho dôvodu, čo som sa dozvedel až zo záväzného právneho názoru krajského súdu v konaní 9Co 154/2012. Je nezákonné, aby zamestnávateľ platil poistné

a v prípade prac. úrazu i tak musel nahrádzať všetky vyplatené dávky. Poistenie podľa zákona č. 461/2003 Z.z. od 01.01.2004 zamestnávateľa ochraňovať pred rizikom ekonomickej záťaže pre prípad jeho zodpovednosti za škodu vzniknutú v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania jeho zamestnancom, ktorá mu vyplýva zo Zákonníka práce. Na strane žalovaného tak došlo vyplatením sumy 47.878,- Sk obohatením bez právneho dôvodu. Žalovaný ma v podstate úmyselne zavádzal, keď ma písomne vyzýval na zaplatenie tejto sumy a pod hrozbou súdneho vymáhania ju žiadal odo mňa uhradiť, čo som pod tlakom žalovaného a najmä v šoku z ťažkého úrazu zamestnanca nakoniec učinil.“

5. Žalovaná namietala premlčanie nároku sťažovateľa. Argumentovala tým, že ak by aj došlo k bezdôvodnému obohateniu, nemala úmysel bezdôvodne sa obohatiť, keďže konala v dobrej viere na základe právne relevantných dokladov a s poukazom na presvedčenie o správnosti výkladu a aplikácie § 238 zákona o sociálnom poistení.

6. Okresný súd Žilina (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom sp. zn. 2 C 116/2013 z 19. mája 2014 žalobe sťažovateľa vyhovel. Na odvolanie žalovanej však krajský súd rozhodnutie okresného súdu zmenil a žalobu zamietol z dôvodu uplatnenia premlčaného práva. Sťažovateľ následne podal proti rozhodnutiu krajského súdu dovolanie, ktoré najvyšší súd rozsudkom sp. zn. 5 Cdo 291/2015 z 28. februára 2017 zamietol.

7. Sťažovateľ nasmeroval svoju sťažnosť proti rozhodnutiu krajského súdu i najvyššieho súdu, pričom opätovne zopakoval a predostrel svoj právny pohľad na vec prezentovaný pred všeobecnými súdmi. Uvádza, že napadnutými rozhodnutiami došlo k neprípustnému zásahu do jeho označených práv z dôvodu zaujatia nesprávneho právneho názoru k otázke premlčania bezdôvodného obohatenia. Tvrdenia krajského súdu i najvyššieho súdu o neúmyselnom obohatení žalovaného sú podľa názoru sťažovateľa *„v hrubom rozpore so súdnou praxou s prvkami svojvôle a arbitrárnosti. Nakoľko išlo zo strany žalovaného o úmyselné obohatenie, platí 10-ročná objektívna premlčacia doba. Z hľadiska posúdenie subjektívnej premlčacej doby bolo pritom nesporné, že o bezdôvodnom obohatení som sa dozvedel až dňa 04.12.2012, kedy mi bol doručený*

zmeňujúci rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 9Co 154/2012 zo dňa 11.10.2012, v ktorom krajský súd vyslovil neexistenciu práva žalovaného na akúkoľvek regresnú náhradu a celú vec účastníkom detailne (po cca 5 pojednávaniach a jednej kasácii) účastníkom právne vysvetlil a zmenil rozsudok okresného súdu. Uvedený deň je rozhodujúcim pre začatie plynutia 2-ročnej subjektívnej premlčacej doby. Je nelogické, že by som žalovanému plnil za stavu, že by som mal vedomosť o neexistencii práva žalovaného. Ak by som túto vedomosť mal, logicky by som žalovanému nič neplatil. Subjektívna premlčacia doba tak logicky nemohla plynúť odo dňa vykonania platby.“. Sťažovateľ je tak presvedčený o tom, že nárok uplatnil včas v 2-ročnej subjektívnej a v 10-ročnej objektívnej premlčacej dobe. Zo strany žalovaného išlo o „hrubo nezákonné“ konanie, a preto ide o úmyselné obohatenie. Dôvodí, že právny omyl je podľa právnej teórie irelevantný a „je úplne nerozhodné, že si žalovaný sám vyložil (resp. skôr dotvoril) zákon podľa svojich potrieb a v môj neprospech. V danej veci navyše nešlo o žiaden právny omyl, ale o cielené konanie a zavádzanie mojej osoby. Rozhodujúcim pri bezdôvodnom obohatení bola skutočnosť, že žalovaný plnenie bez právneho dôvodu aktívne a úmyselne vymáhal a jeho celé konanie smerovalo k získaniu plnenia, na ktoré od počiatku nemal právny nárok, avšak žalovaný neustále prezentoval opak. Ide tak zreteľne o úmysel získať bezdôvodné obohatenie. Podstatné je, že v mojej veci žalovaný postupoval nezákonne a úmyselne sa obohatil, čo je nesporné.“.

8. Okrem toho sťažovateľ krajskému súdu vytýka, že ho počas odvolacieho konania nevyzval, aby sa k možnému použitiu „iného ustanovenia právneho predpisu (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pozn.) a inej možnosti právnej kvalifikácie vyjadril“, čím mu odňal možnosť konať pred súdom.

9. V už uvedenom vidí sťažovateľ porušenie svojich v záhlaví označených práv. Poukazuje pritom i na to, že Slovenská republika je podľa čl. 1 ods. 1 ústavy právnym štátom a jedným zo základných princípov právneho štátu je princíp právnej istoty. Záujmu zachovania právnej istoty však podľa jeho názoru nezodpovedá taký stav, ktorý by „orgánu štátu umožňoval konať podľa vlastnej úvahy a z vlastného rozhodnutia aj nad rámec zákona a tiež iným ako zákonom ustanoveným postupom. Len taký spôsob interpretácie práva

orgánmi aplikácie práva je súladný s požiadavkou materiálneho právneho štátu, ak spĺňa požiadavku predvídateľnosti a stability rozhodnutí orgánov verejnej moci a takáto interpretácia práva je jednotná vo všetkých prípadoch aplikácie práva. Metódy výkladu práva by nemali byť arbitrárne alebo celkom svojvoľné, ale mali by zabezpečovať svoju vnútornú zrozumiteľnosť a odôvodniteľnosť.“

10. Na tomto základe sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu zaručené podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základné právo na spravodlivý súdny proces zaručené podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo vyplývajúce z princípu právnej istoty zaručenom podľa čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11Co 471/2014 zo dňa 23.02.2015 a rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo 291/2015 zo dňa 28.02.2017 porušené bolo.

Rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 11Co 471/2014 zo dňa 23.02.2015 a rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo 291/2015 zo dňa 28.02.2017 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie a rozhodnutie.

Krajský súd v Žiline a Najvyšší súd Slovenskej republiky sú povinní uhradiť spoločne a nerozdielne sťažovateľovi ... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu trovy konania.“

11. Ústavný súd v okolnostiach danej veci považoval za vhodné vyžiadať ešte v prípravnej fáze konania spisový materiál okresného súdu vedený pod sp. zn. 2 C 116/2013, ktorý bol ústavnému súdu doručený 6. júna 2017.

II.

12. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

14. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

15. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

16. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

17. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

18. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť, a preto prípadné porušenie týchto práv je potrebné posudzovať spoločne (IV. ÚS 195/07, III. ÚS 470/2010, IV. ÚS 438/2010).

19. Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo. K tomuto ustanoveniu ústavný súd uvádza, že v ňom sú upravené základné garancie, resp. princípy fungovania štátu, nie však základné práva a slobody.

II.1 K namietanému porušeniu označených práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu sp. zn. 11 Co 471/2014 z 23. februára 2015

20. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

21. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (pozri. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 20/02, III. ÚS 152/03).

22. Sťažovateľ namieta porušenie označených základných práv rozhodnutím krajského súdu a žiada zrušiť jeho rozsudok sp. zn. 11 Co 471/2014 z 23. februára 2015. Krajský súd označeným rozhodnutím rozhodol tak, že rozsudok okresného súdu zmenil a žalobu sťažovateľa zamietol. Vzhľadom na to, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „OSP“), dovolací súd postupujúc podľa § 470 ods. 2 Civilného sporového poriadku posúdil prípustnosť dovolania v zmysle § 238 ods. 1 OSP (dovolanie je tiež prípustné proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej).

23. Skutočnosť, že proti uzneseniu krajského súdu mal sťažovateľ k dispozícii mimoriadny opravný prostriedok (dovolanie), ktorý aj využil, založili dôvod na odmietnutie sťažnosti v tejto časti pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

II.2 K namietanému porušeniu označených práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 5 Cdo 291/2015 z 28. februára 2017

24. Sťažovateľ predovšetkým tvrdí, že bolo porušené jeho právo na súdnu ochranu, pričom podrobnejšie odôvodnenie porušenia tohto svojho základného práva podľa čl. 46

ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj ústavného princípu právnej istoty podľa čl. 1 ods. 1 ústavy rozviedol v sťažnosti obdobne, ako to už urobil v konaní pred všeobecnými súdmi. V prospech svojho sťažnostného petitu prednáša v zásade dve námietky. Prvá námietka sa týka nesprávnej aplikácie § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Podľa názoru sťažovateľa sa žalovaná na jeho úkor bezdôvodne obohatila úmyselne, a preto sa mala uplatniť 10-ročná objektívna premlčacia doba, ktorá v čase podania žaloby ešte neuplynula. Všeobecné súdy tak pochybili keď v súvislosti s plynutím premlčacích dôb uzavreli, že v danom prípade nešlo o úmyselné získanie bezdôvodného obohatenia. Tvrdí, že žalovaná od neho regresnú náhradu vymáhala aktívne a úmyselne „*pod pohrôžkou exekúcie*“, keď ho písomne vyzývala na plnenie, na ktoré nemala právo. Podľa jeho názoru nie je vo verejnom záujme konať v rozpore so zákonom a vymáhať neexistujúce právo na úkor poisteného. Z obsahu ústavnej sťažnosti je tak zrejmé, že sťažovateľ od ústavného súdu očakáva prehodnotenie záveru, ku ktorému dospel krajský súd a v nadväznosti naň i najvyšší súd. Okrem toho sťažovateľ druhou sťažnostnou námietkou vo všeobecnosti napáda postup krajského súdu, ktorý ho údajne nevyzval, aby sa k možnému použitiu iného ustanovenia právneho predpisu a inej možnosti právnej kvalifikácie vyjadril. V čom konkrétnom vidí odňatie možnosti konať pred odvolacím súdom, však sťažovateľ neuvádza.

25. V úvode je potrebné najskôr zdôrazniť, že podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00 *mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov z hľadiska svojvoľnosti, arbitrárnosti rozhodnutia, resp. jeho odôvodnenia.

26. Ústavný súd taktiež pripomína, že nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov najvyšším súdom, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam.

27. Podľa § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia sa premlčí za dva roky odo dňa, keď sa oprávnený dozvie, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a kto sa na jeho úkor obohatil.

28. Podľa § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka najneskôr sa právo na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia premlčí za tri roky, a ak ide o úmyselné bezdôvodné obohatenia, za desať rokov odo dňa, keď k nemu došlo.

29. Pre účely overenia opodstatnenosti námietok predstretých sťažovateľom sa ústavný súd oboznámil s obsahom spisu vedeného okresným súdom pod sp. zn. 2 C 116/2013 a v rámci neho i s napadnutým rozhodnutím sp. zn. 5 Cdo 291/2015 z 28. februára 2017, ktorým najvyšší súd dovolanie sťažovateľa zamietol. V jeho obsahu najvyšší súd konštatoval, že odvolací súd nárok žalobcu nezamietol z dôvodu uplynutia subjektívnej premlčacej doby či jej nesprávne určeného počiatku, ale z dôvodu, že už pred podaním žaloby došlo k uplynutiu objektívnej premlčacej doby. Najvyšší súd tento právny záver krajského súdu považoval za správny a v relevantnej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia uviedol: *„Pre stanovenie počiatku plynutia objektívnej premlčacej doby ... je rozhodujúci okamih, kedy bezdôvodné obohatenie vzniklo. Všeobecne je týmto dňom ten deň, kedy by si oprávnená osoba mohla svoje právo na vydanie bezdôvodného obohatenia uplatniť po prvý krát, t.j. kedy by mohla podať žalobu (actio nata), pričom nie je rozhodujúce, či bola v situácii, ktorá mu uplatnenie práva prípadne znemožňovala ...*

Ide o objektívne určený počiatok behu premlčacej doby, ktorý sa odvíja od právnych skutočností, prípadne udalostí, ktorých vznik či existencia sú nezávislé od úrovne vedomia (znalosti) oprávneného subjektu zodpovednostného vzťahu. Odvolací súd správne určil počiatok plynutia objektívnej premlčacej doby na deň, kedy žalobca uhradil za žalovanú (ako tvrdil neoprávnene) poslednú splátku vyplateného nemocenského, t.j. 22. decembra 2008.“

30. Najvyšší súd ďalej v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia konštatoval, že Občiansky zákonník predpokladá 3-ročnú objektívnu premlčaciu dobu a 10-ročná premlčacia doba sa uplatní iba v prípade ak ten, kto sa domáha vydania bezdôvodného obohatenia tvrdí a preukáže, že bezdôvodné obohatenie bolo na jeho úkor získané úmyselne. Následne vychádzal z právnej úpravy zavinenia obsiahnutej v trestnom zákone (s. 8 napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, pozn.) a uzavrel, že rozhodujúcim znakom úmyselného konania je predchádzajúca vedomosť subjektu, ktorý sa neoprávnene obohatil, o tom, že svojím konaním získava (úmysel priamy) alebo získať môže (úmysel nepriamy) plnenie, ktoré mu nepatrí a na ktoré nemá nárok. Aplikujúc uvedené na prípad sťažovateľa zhrnul, že *„žalobca v konaní netvrdil ani nepreukázal (a ani odvolací súd nezistil) žiadne také skutkové okolnosti, ktoré by viedli k záveru, že žalovaná pri vymáhaní regresného nároku podľa zákona č. 461/2003 Z. z. postupovala s úmyslom získať od žalobcu plnenie, na ktoré nemá nárok a ani také okolnosti, ktoré by preukazovali vedomosť žalovanej (resp. jej zamestnanca) o tom, že koná v rozpore so zákonom a neoprávnene vymáha regresný nárok. Skutočnosť, že žalovaná aktívne vymáhala peňažné plnenie od žalobcu nepreukazuje jej vedomosť o tom, že na plnenie, ktoré vymáhala nemala nárok a získavala ho bez právneho dôvodu, ani jej úmysel obohatiť sa týmto spôsobom na úkor žalobcu. Povinnosť žalovanej postupovať aktívne a vymáhať škodu od tretích osôb, ktorá vznikla výplatom dávok v dôsledku ich zavineného protiprávneho konania, jej ako verejnoprávnej inštitúcii poverenej plnením úloh v zmysle zákona č. 461/2003 Z.z. vyplýva priamo zo zákona.“*

31. K tomu ústavný súd dodáva, že vedomosť žalovanej o tom, že plnenie jej nepatrí alebo jej bolo poskytnuté omylom, sa neprezumuje. Sťažovateľ, ktorý sa domáha vrátenia

plnenia, musí preukázať, že žalovaná vedela alebo z okolností musela predpokladať, že jej vyplatená suma nepatrí, čo sa v danom prípade nepreukázalo. Citujúc z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia „*žalovaná počas celého konania zastávala názor, že postupovala v súlade s § 238 zákona a uviedla aj argumenty na podporu svojich tvrdení, pričom neuviedla, že by svoj postup v obdobných prípadoch ako u žalobcu akokoľvek menila. V konaní neboli zistené ani predložené také rozhodnutia súdov či záväzné judikáty, v ktorých by už sporná otázka regresu z titulu vyplatených dávok nemocenského voči zamestnávateľovi bola riešená a z ktorých by tak vyplývala nezákonnosť postupu žalovanej voči žalobcovi ... a ktoré by dokazovali, že žalovaná mala vedomosť o nesprávnosti svojho postupu a o tom, že nemá zákonný podklad na vymáhanie regresných nárokov na dávkach nemocenského voči žalobcovi. ... Keďže v konaní nebol preukázaný ani priamy ani nepriamy úmysel žalovanej získať bezdôvodné obohatenie na úkor žalobcu, nevznikol ani dôvod pre aplikáciu 10-ročnej objektívnej premlčacej doby. Z týchto dôvodov bol správny záver odvolacieho súdu, že právo žalobcu je premlčané, pretože 3-ročná objektívna premlčacia doba začala plynúť dňa 22. decembra 2008 (uhradením poslednej finančnej čiastky žalobcu v prospech žalovanej) a uplynula dňa 22. decembra 2011, t.j. pred podaním žaloby na súd dňa 8. februára 2013.“.*

32. Ústavný súd sa tak z obsahu napadnutého rozsudku vo vzťahu k prvej sťažnostnej námietke presvedčil, že najvyšší súd zrozumiteľným a pomerne vyčerpávacím spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré dovolanie sťažovateľa zamietol. Z jeho záverov nevyplýva jednostrannosť alebo taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty či zmyslu. Práve naopak, príslušné ustanovenia upravujúce problematiku premlčania bezdôvodného obohatenia interpretoval a aplikoval ústavne súladným spôsobom, jeho úvahy vychádzajú z konkrétnych faktov, sú logické, legitímne a právne akceptovateľné. Ako už bolo uvedené, pri práve na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je stanovená dvojitá premlčacia doba, a to subjektívna (dvojročná) a objektívna (trojročná, resp. desaťročná). Ich začiatok je stanovený odlišne a ich vzájomný vzťah je taký, že sú na sebe nezávislé čo do svojho plynutia, jeho začiatku aj konca. Ak skončí plynutie niektorej z nich, tak ako tomu bolo v prípade sťažovateľa, právo sa premlčí bez ohľadu na druhú premlčaciu dobu. Pokiaľ teda márne uplynula aspoň

jedna z uvedených lehôt a je vznesená námietka premlčania, právo sa premlčí a nemožno ho priznať. Z toho pohľadu bolo v prerokovávanej veci už bezpredmetné zaoberať sa začiatkom plynutia subjektívnej premlčacej doby. Slovam najvyššieho súdu *„Keďže v prejednávanej veci došlo k uplynutiu 3-ročnej objektívnej premlčacej doby ešte pred podaním žaloby, skutočnosť, že ešte neuplynula subjektívna premlčacia doba, už nemohla zvrátiť následky žalovanou vznesenej námietky premlčania spočívajúce v zamietnutí žaloby.“*

33. Po oboznámení s obsahom spisu ústavný súd nepovažuje za dôvodnú ani druhú námietku sťažovateľa. Na tvrdenie sťažovateľa, že mu bola odňatá možnosť konať pred odvolacím súdom tým, že sa mu údajne znemožnilo vyjadriť sa k odlišnému právnomu posúdeniu veci, už najvyšší súd reagoval, keď vo svojom rozhodnutí uviedol, že *„oba súdy nižšieho stupňa (okresný súd a krajský súd, pozn.) aplikovali na vec rovnaké zákonné ustanovenie, a to § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka s poukazom na žalovanou vznesenú námietku premlčania... Skutočnosť, že odvolací súd zaujal iný právny názor pri aplikácii toho istého zákonného ustanovenia, t.j. že v danom prípade sa uplatní 3-ročná objektívna premlčacia doba z dôvodu nepreukázaného úmyslu žalovanej bezdôvodne sa obohatiť na úkor žalobcu, nezakladala povinnosť odvolacieho súdu postupovať podľa § 213 ods. 2 O.s.p. Preto ani nemohlo dôjsť k odňatiu možnosti žalobu konať pred súdom, keď odvolací súd rozhodol na základe toho istého zákonného ustanovenia. Žalobca sa k otázke premlčania svojho nároku a dĺžky premlčacej doby vyjadril tak v priebehu konania pred súdom prvej inštancie (viď zápisnica z pojednávania pred súdom prvej inštancie z 19. mája 2014, č. l. 42 spisu), ako aj v rámci odvolacieho konania (viď vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovanej zo 17. septembra 2014, č. l. 66-67 spisu). Nebola preto dôvodná ani námietka žalobcu, že sa nemal možnosť vyjadriť k otázkam týkajúcim sa aplikácie § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka, k dĺžke premlčacej doby, či k novej aplikácii 3-ročnej premlčacej doby, keď tieto skutočnosti boli medzi stranami sporu sporné už v priebehu konania pred súdom prvej inštancie.“*

34. Z napadnutého rozhodnutia je teda zrejmé, že najvyšší súd sa zaoberal námietkami sťažovateľa (obsahovo úplne zhodnými s tými, ktorými odôvodňuje i ústavnú

sťažnosť, pozn.), čo vedie ústavný súd ku konštatovaniu, že sťažovateľ v tomto konaní dostal odpoveď na všetky podstatné okolnosti prípadu. Samotná skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti jeho postupu a napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, II. ÚS 75/08) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06), čo v danom prípade ústavný súd nevhliadol.

35. K obom námietkam preto ústavný súd spoločne uvádza, že pri predbežnom prerokovaní nezistil existenciu takej príčinnej súvislosti medzi napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu a základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani právom na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorá by po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie reálne umožňovala dospieť k záveru o ich porušení, preto sťažnosť aj v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

36. V súvislosti s namietaným porušením čl. 1 ods. 1 ústavy ústavný súd zdôrazňuje, že čl. 1 ods. 1 ústavy má charakter ústavného princípu, a preto je vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 332/2012, IV. ÚS 119/07). Ustanovenia tohto článku 1 ústavy sú teda súčasťou základných princípov ústavy a vzhľadom na to nemôžu plniť poslanie priamo aplikovateľných ustanovení v individuálnych konaniach (I. ÚS 176/07) o porušení základných práv a slobôd uvedených v druhej hlave ústavy (m. m. II. ÚS 821/00, I. ÚS 485/2010). Keďže predmetom tohto konania je rozhodovanie o porušení základných práv alebo slobôd podľa ústavy a dohovoru, možno v tomto konaní uvažovať o porušení čl. 1 ods. 1 ústavy len v spojení s porušením konkrétneho základného práva alebo slobody.

V posudzovanom prípade ústavný súd nedospel k záveru o porušení niektorého základného práva alebo slobody, a preto nemohol dospieť ani k záveru o porušení čl. 1 ods. 1 ústavy a z rovnakého dôvodu, ako je uvedené v bode 35, odmietol aj túto časť sťažnosti sťažovateľa.

37. Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júla 2017